

תוכניות עמיתי המחקר של מרכז זלמן שזר – מחזור תשפ"ז

יהודה ורומא: אימפריה מול התנגדות בשלהי ימי הבית השני

אנו שמחים להודיע על פתיחת קבוצת מחקר חדשה של מרכז זלמן שזר בנושא המפגש הדרמטי והמורכב בין יהודה לבין האימפריה הרומית בשלהי ימי הבית השני. מפגש שעיצב מחדש את תולדות העם היהודי, המזרח הקדום והאימפריה הרומית כולה. הקבוצה תהווה מסגרת עבור חוקרות וחוקרים בשלב הדוקטורט והבתר-דוקטורט, ומבקשת להציע דיון מעמיק ושיח בין-תחומי בסוגיות מפתח של התקופה באמצעות סדרת מפגשים, פגישות עם חוקרים מובילים, סיורים וכנס מסכם.

תתי הנושאים בהם תתמקד קבוצת המחקר:

- **אימפריה מול התנגדות - המרידות והתגובה הרומית:** התמקדות בניתוח המרד הגדול דרך פריזמה רומית אימפריאלית, והשוואת מרד היהודים מול מרידות אחרות באימפריה מבחינת אסטרטגיה צבאית רומית, מנהל פרובינציאלי, וכו'. למשל: התפיסה האסטרטגית והטקטית של הצבא הרומי במלחמה אסימטרית ובמצור, אופן ייצוג הניצחונות והכנעת יהודה בתעמולה הקיסרית, וההשלכות המנהליות, הדמוגרפיות והצבאיות של תוצאות המרד על העיצוב מחדש של הפרובינציה.
- **אידיאולוגיה ומנהיגות: הדינמיקה הפנימית של תנועות המרד:** המתחים הפנימיים, מאבקי הכוחות והמחלוקות בקרב החברה היהודית ביהודה ערב המרידות ובמהלכן. בחינה של המניעים, ההגות והמבנה החברתי-דתי של סיעות המורדים השונות לצד ניתוח דמויות מנהיגות מרכזיות.
- **מארכיאולוגיה של חורבן לזיכרון קולקטיבי - המרחב, החומריות והתיעוד:** התמקדות באופן שבו החורבן הפיזי והחומרי עיצב את הזיכרון הקולקטיבי והתרבותי לדורות, על ידי שימוש בממצאים הארכיאולוגיים והמקורות הכתובים.

מטרות התוכנית

- **בניית קהילת חוקרים:** יצירת קהילה דינמית ותומכת עבור חוקרים בראשית דרכם המתמקדים בחקר יחסי יהודה ורומא. התוכנית מבקשת לשים דגש מיוחד על שיח בין-תחומי, הפריה הדדית והצבת תיאוריות אל מול מקרי בוחן טקסטואליים וארכיאולוגיים.
- **העמקת הידע ותרומה אקדמית:** בחינה מחדש של תהליכי העומק, המנהיגות וההתנגדות בסוף ימי בית שני, והבנת השפעותיהם ארוכות הטווח על עיצוב החברה היהודית והמנהל הרומי.
- **עידוד כתיבה אקדמית:** תמיכה בכתיבת מאמרים אקדמיים שפיטים העוסקים בשאלות המחקר שיידונו בסדנא.

פרטי התוכנית

- התוכנית תכלול עשרה מפגשים שיתקיימו באופן היברידי (משולב) פנים אל פנים במשרדי מרכז זלמן שזר בירושלים, בלמידה מרחוק (בזום) ובספורים.
- המפגשים יוקדשו לדיון משותף במחקרי העמיתים, לצד הרצאות אורח של חוקרים מובילים בתחום.
- מפגשי התוכנית יתקיימו אחר הצהריים לאורך שנת הלימודים האקדמית תשפ"ז. משך כל מפגש כשעתיים.
- השתתפות בתוכנית תזכה את העמיתים במלגה על סך 6,500 ₪.

דרישות התוכנית

- השתתפות בכל המפגשים .
- השתתפות פעילה בדיונים והצגת נושא, מקור או סוגיה מחקרית במהלך מפגשי הסדנא.
- **סיוורים:** כחלק מהתוכנית יערכו סיוורים באתרי מפתח היסטוריים וארכיאולוגיים .
- **כנס מסכם:** בסוף השנה עמית התוכנית ישתתפו בכנס מסכם במרכז שזר, בו יוכלו להציג את מחקריהם לצד הרצאות של חוקרים נוספים.
- הענקת מלגות עידוד נוספות לבוגרי הקבוצה שיפרסמו מאמרים אקדמיים בכתבי עת שפיטים.

הגשת מועמדות

תלמידי דוקטורט בעלי הצעת מחקר מאושרת וחוקרים בשלב הבתר-דוקטורט מכלל המוסדות האקדמיים בישראל מוזמנים להגיש מועמדות. אנו מעודדים הגשה של נושאי מחקר מדיסציפלינות שונות (היסטוריה, ארכאולוגיה, לימודים קלאסיים, מדרש וחז"ל, גיאוגרפיה היסטורית, תרבות ועוד, ובלבד שישנה זיקה בין החוקרים ומחקריהם לסוגיות שבהם תעסוק קבוצת המחקר.

על המועמדים להגיש:

1. תוכנית מחקר מפורטת (עמוד אחד) .
2. מכתב נלווה המסביר את החיבור לנושאי התוכנית (עמוד אחד) .
3. קורות חיים .
4. עבור דוקטורנטים/ות – אישור הצעת המחקר .
5. שני מכתבי המלצה (אחד מהם ממנחה הדוקטורט) .

את המסמכים יש [להעלות כאן](#) עד לתאריך **22 באוקטובר 2026** ההצעות יוערכו על ידי ועדה מקצועית שתבחן את מקוריותן, מצוינות אקדמית והתאמתן ליעדי התוכנית.

תשובות למועמדים תתקבלנה עד לסוף חודש אוקטובר.
שאלות ניתן לשלוח ל: aaron@shazar.org.il